

ADAM ŚWIEŻYŃSKI

FILOZOFIA WOLNA OD UPRZEDZEŃ. 60 LAT CZASOPISMA FILOZOFICZNEGO *STUDIA PHILOSOPHIAE CHRISTIANAE*

Streszczenie. W 2025 roku przypada 60. rocznica powstania czasopisma filozoficznego *Studia Philosophiae Christianae* (SPCh). Jest ono jednym z najdłużej istniejących czasopism filozoficznych w Polsce. Czasopismo powstało w 1965 roku z inicjatywy pracowników Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Obecnie jest redagowane w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Czasopismo jest półrocznikiem, choć przez pewien czas było wydawane kwartalnie. Od samego początku publikuje teksty ze wszystkich dziedzin filozofii, a początkowo także z psychologii. W latach 60. i 70. opublikowano w nim szereg tekstów, wyrażających poglądy odmienne od dominującej wówczas w Polsce filozofii marksistowskiej. Obecnie publikowane są w nim artykuły filozoficzne, recenzje książek oraz relacje z wydarzeń filozoficznych. Motto czasopisma brzmi: „Filozofia wolna od uprzedzeń”. Odzwierciedla ono gotowość do otwartej wymiany poglądów. Specyfiką czasopisma jest publikowanie tekstów z zakresu filozofii klasycznej, a w szczególności z szeroko rozumianej filozofii chrześcijańskiej, mieszczących się w zakresie filozofii teoretycznej i praktycznej. Nazwa czasopisma jest inspirowana jego historycznymi korzeniami, a jednocześnie ma na celu odzwierciedlenie jego specyficznego charakteru. Nie oznacza to jednak, że jest ono zamknięte dla innych tradycji filozoficznych, w tym pozostających pod wpływem odmiennych światopoglądów, a także kontekstów kulturowych i religijnych. W artykule przedstawiona została historia funkcjonowania SPCh, jego specyfika, tematyka opublikowanych tekstów oraz ich autorzy.

Słowa kluczowe: *Studia Philosophiae Christianae*; filozofia chrześcijańska; Wydział Filozofii Chrześcijańskiej ATK/UKSW w Warszawie; „filozofia wolna od uprzedzeń”

1. Wstęp. 2. Powstanie czasopisma, członkowie redakcji, rozwój i struktura zawartości SPCh.
3. Tematyka i autorzy opublikowanych tekstów. 4. Zakończenie.

1. WSTĘP

Studia Philosophiae Christianae (SPCh) jest czasopismem naukowym (obecnie półrocznikiem¹) przypisanym do dyscypliny naukowej filozofia, redagowanym w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Kardynała

1 Do 2010 roku był to półrocznik, w latach 2011-2020 kwartalnik, od roku 2021 ponownie półrocznik.

Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (UKSW) i wydawanym w Wydawnictwie Naukowym UKSW. W SPCh publikowane są oryginalne artykuły z zakresu wszystkich subdyscyplin filozofii, a także recenzje książek i sprawozdania z wydarzeń naukowych o tematyce filozoficznej oraz wspomnienia biograficzno-naukowe osób, należących do środowiska filozoficznego. Spektrum odniesień tematycznych może także sięgać do innych nauk, zwłaszcza nauk humanistycznych i społecznych.

Celem czasopisma jest tworzenie platformy prezentacji wyników badań naukowych oraz wymiany idei związanych z działalnością filozoficzną o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Czasopismo odwołuje się do głównej przesłanki metodologicznej badań prowadzonych w Instytucie Filozofii UKSW w Warszawie, wskazującej na konieczność nowoczesnego, różnorodnego, dialogicznego, swobodnego i wolnego od wszelkich uprzedzeń ujmowania współczesnej problematyki filozoficznej. Stąd motto czasopisma, które brzmi: „Filozofia wolna od uprzedzeń”. Świadectwem takiego podejścia jest publikowanie tekstów filozoficznych zarówno z różnych subdyscyplin filozofii, jak i o różnej orientacji światopoglądowej. Dodatkowo czasopismo jest otwarte na publikacje, nawiązujące do innych nauk i dziedzin poznania, w których można odnaleźć problematykę filozoficzną. Stąd gotowość do publikowania prac, zawierających ustalenia specjalistów z zakresu wielu innych gałęzi nauki, np. antropologii, politologii, socjologii, psychologii, pedagogiki, prawa, ekonomii i teologii, nawiązujących do filozofii. Tak sprofilowane czasopismo umożliwia twórczą wymianę myśli i doświadczeń przedstawicieli różnych ośrodków filozoficznych i osób podejmujących problematykę filozoficzną z Polski i z zagranicy.

SPCh posiada także swoją specyfikę, którą jest publikowanie artykułów z zakresu filozofii klasycznej, a w szczególności jej kontynuacji w ramach szeroko rozumianej filozofii chrześcijańskiej, mieszczących się w kręgu zagadnień filozofii teoretycznej oraz praktycznej. Ta specyfika wynika z historii czasopisma, a także z charakteru

światopoglądowego ośrodka naukowego, w którym jest ono wydawane od początku swego istnienia. Stąd pochodzi także łacińska nazwa czasopisma, która jest uwarunkowana głównie historycznie, ale ma oddawać także jego specyfikę, choć nie oznacza to zamknięcia się na inne nurty myśli filozoficznej, również te inspirowane innymi światopoglądami oraz osadzone w innym kontekście kulturowym i religijnym.

Czasopismo adresowane jest w pierwszej kolejności do specjalistów w zakresie filozofii, ale także do wszystkich, którzy są zainteresowani pogłębianiem wiedzy filozoficznej oraz upowszechnianiem wyników swoich badań w zakresie, który obejmuje profil czasopisma (studenci, doktoranci, badacze niezależni, miłośnicy filozofii). SPCh zapewnia darmowy dostęp do opublikowanych treści zgodnie z zasadą, że badania swobodnie dostępne zwiększają i przyspieszają globalny rozwój nauki i wymianę wiedzy.

W 2025 roku mija 60 lat od momentu utworzenia SPCh. Oznacza to, że SPCh jest aktualnie jednym z najdłużej nieprzerwanie działających czasopism filozoficznych w Polsce. Jego bogata zawartość wydanych dotąd 142 numerów stanowi świadectwo i częściowy zapis historii rozwoju filozofii w Polsce i na świecie w ciągu drugiej połowy XX wieku i dwóch pierwszych dekad wieku XXI. Niniejszy artykuł ma służyć przybliżeniu historii czasopisma, a także utrwaleniu najważniejszych postaci i faktów z historii jego istnienia. Obchodzony jubileusz jest bowiem okazją do tego, aby zrekonstruować i podsumować dotychczasowy dorobek SPCh oraz wyrazić wdzięczność wszystkim, którzy w ciągu 60. lat funkcjonowania czasopisma przyczynili się do jego znaczącego rozwoju.

2. POWSTANIE CZASOPISMA, CZŁONKOWIE REDAKCJI, ROZWÓJ I STRUKTURA ZAWARTOŚCI SPCH

Czasopismo *Studia Philosophiae Christianae* rozpoczęło swoje istnienie w roku 1965 na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Akademii

Teologii Katolickiej w Warszawie (WFCh ATK)². Inicjatorami powstania czasopisma byli: ks. prof. Józef Iwanicki³ i ks. prof. Kazimierz Kłósak⁴. W pierwszym numerze we wstępie redakcyjnym wyjaśniono ideę powołania SPCh oraz zarysowano jego profil tematyczny: „Zakres programu Czasopisma wyznaczony jest ustalonym i realizowanym programem studiów na Wydziale Filozofii. Tematem rozważanym w Czasopiśmie mogą być zagadnienia związane bądź z całym systemem, bądź z określoną dziedziną, bądź z poszczególną kwestią. W tym traktowaniu problemów analiza oraz krytyka – zarówno formalna, jak treściowa – zmierzać będą – stosownie do sytuacji – już to do wykazywania poprawności rozwiązań, już to do uwydatnienia niepewności rozstrzygnięć i do wytyczenia nowych ustaleń” (Od Redakcji, 1965, 5). Zasygnalizowano także, iż oprócz artykułów znaczącą część zawartości czasopisma będą stanowić sprawozdania z wydarzeń filozoficznych i omówienia publikacji z zakresu filozofii: „Obok tak określonego traktowania problemów w Czasopiśmie umieszczone będą sprawozdania dla informowania naszych Czytelników o kierunkach i zainteresowaniach w ważniejszych czasopismach i książkach z dziedziny filozoficznej” (Od Redakcji, 1965, 5). W zakończeniu znalazła się prośba do czytelników „(...) o życzliwe przyjęcie; za rady, uwagi oraz krytyki będziemy zobowiązani”

2 W momencie utworzenia czasopisma *Studia Philosophiae Christianae* Wydział Filozofii Chrześcijańskiej funkcjonował w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie od blisko jedenastu lat, czyli od momentu utworzenia ATK w 1954 roku w związku z likwidacją Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zostały one przekształcone w Akademię Teologii Katolickiej w Warszawie (zob. Mandziuk, 1999; Kubiś, 2008). Niewątpliwie istniała więc potrzeba, aby rozwijające się środowisko filozoficzne WFCh miało własny periodyk naukowy, w którym mogłoby prezentować wyniki swoich badań i swoje dokonania, a także podjąć na jego łamach dyskusję przede wszystkim z filozofią materializmu dialektycznego i szerzej z myślą marksistowską, które w tamtym okresie zdominowały filozofię w Polsce. W ten sposób WFCh utworzyło jedno z obecnie najstarszych nieprzerwanie funkcjonujących czasopism filozoficznych w Polsce.

3 Zob. Kamiński, 1973; Janeczek, 1995; Pawlak, 2000; Nieznański, 2004.

4 Zob. Lemańska, Olszewski, Świeżyński, i Trombik, 2020.

(Od Redakcji, 1965, 5)⁵. Pod wprowadzeniem podpisali się członkowie ówczesnego, pierwszego Komitetu Redakcyjnego SPCh w składzie: Piotr Chojnacki, Bronisław Dembowski, Bolesław Gawecki, Józef Iwanicki, Kazimierz Kłósak, Marceli Molski, Edmund Morawiec, Stanisław Olszewski, Stefan Swieżawski, Jan Szuleta.

Pierwszym redaktorem naczelnym SPCh został ks. prof. Józef Iwanicki⁶. Funkcję tę pełnił do roku 1973. W latach 1973–1977 redaktorem naczelnym był ks. prof. Kazimierz Kłósak. Kolejnym redaktorem naczelnym w latach 1978–1981 był ks. prof. Tadeusz Ślipko SJ⁷. W 1981 roku funkcję redaktora naczelnego objął ks. prof. Mieczysław Lubański⁸ i pełnił ją do roku 1988. Wówczas funkcję tę przejął ks. prof. Szczepan W. Ślaga⁹, który był redaktorem naczelnym SPCh do momentu swojej śmierci w roku 1995. Od 1996 roku aż do października 2020 roku redaktorem naczelnym SPCh była prof. Anna Latawiec¹⁰. Od numeru 3 w roku 2020 funkcję redaktora naczelnego pełni prof. Adam Świeżyński.

W ciągu 60. lat istnienia SPCh wielokrotnie zmieniał się także skład redakcji czasopisma oraz jej struktura. Początkowo zaliczali się

5 Wyrażono także wdzięczność ówczesnym władzom, podkreślając, że „(...) czasopismo ukazuje się dzięki przychylności i pomocy Władz Państwowych” (Od Redakcji, 1965, 5). Należy pamiętać, że w tamtym czasie każda publikacja musiała uzyskać zgodę odpowiedniego organu władzy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (PRL) na ukazanie się w druku. Dotyczyło to rzecz jasna także utworzenia czasopisma. Ponadto wszystkie publikacje poddawane były kontroli cenzury państwowej. Cenzura w PRL trwała w okresie od 1944 do 1990 roku i funkcjonowała pod postacią instytucji Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk (GUKPPIW), powołanego dekretem z 1946 roku, a od lipca 1981 roku ze zmienioną nazwą: Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk. Zob. więcej: Domska, 2011; Strzdała, 2012.

6 Początkowo obowiązywało ustalenie, że redaktorem naczelnym SPCh jest każdorazowo dziekan WFCh. Zmieniło się to od roku 1988.

7 Zob. Podrez, Kobyliński, Rozmarynowska, i Duchliński, 2019.

8 Zob. Buczkowska, Latawiec, Lemańska, Świeżyński, i Wagner, 2022.

9 Zob. Kłoskowski, 1996; Latawiec, 1997; Szczyrba, 2011.

10 Zob. Latawiec, Świeżyński, 2021.

do niej: redaktor naczelny¹¹, jego zastępcy¹², sekretarze redakcji¹³ oraz członkowie Komitetu Redakcyjnego¹⁴. W roku 2011 przekształcono

11 Redaktorzy naczelni SPCh według numerów i roczników: Józef Iwanicki (1/1965-1/1973); Kazimierz Kłósak (2/1973-2/1977); Tadeusz Ślipko (1/1978-1/1981); Mieczysław Lubański (2/1981-1/1988); Szczepan W. Ślaga (2/1988-2/1995); Anna Łatawiec (1/1996-2/2020); Adam Świeżyński (od 3/2020).

12 Zastępcy redaktora naczelnego SPCh według numerów i roczników: Kazimierz Kłósak (1/1965-1/1973); Bronisław Dembowski (2/1973-1/1983); Edmund Morawiec (2/1983-2/1993); Edward Nieznański (2/1983-1/1984); Szczepan W. Ślaga (2/1985-1/1988); Bernard Hałaczek (2/1988-2/1993); Anna Łatawiec (1/1994-2/1995); Józef M. Dołęga (1/1994-1/1997 i 2/1998-2/2005); Kazimierz Kłoskowski (1/1996-2/1999); Anna Lemańska (2/1999-2/2020); Jan Krokos (1/2006-2/2020); Kordula Świątorzecka (od 3/2020).

13 Sekretarze redakcji SPCh według numerów i roczników: Bronisław Dembowski (1/1965-1/1973); Edmund Morawiec (1/1965-2/1979); Józef Chalcarz (1/1966-2/1974); Edward Nieznański (2/1973-1/1981); Szczepan W. Ślaga (1/1975-1/1983 i 2/1984-1/1985); Mieczysław Bombik (1/1980-1/1983); Anna Łatawiec (2/1981-2/1993); Anna Lemańska (2/1983-1/1999); Tomasz Olszewski (1/1990-1/1991); Roman Tomanek (1/1994-1/2001); Grzegorz Bugajak (1/1997-2/2020); Kordula Świątorzecka (2/2002-2/2020); Dariusz Kucharski (od 3/2020); Michał Piekarski (od 1/2023).

14 Członkowie Komitetu Redakcyjnego SPCh według numerów i roczników: Piotr Chojnacki (1/1965-1/1969); Bolesław Gawecki (1/1965-2/1972); Marceli Mołski (1/1965-2/1972); Stanisław Olszewski (1/1965-1/1968); Stefan Świeżawski (1/1965-1/1981); Jan Szuleta (1/1965-2/1969); Józef Iwanicki (1/1965-2/1995); Kazimierz Kłósak (1/1965-2/1982); Edmund Morawiec (1/1965-2/2010); Władysław Seńko (1/1967-2/1972); Marian Jaworski (1/1967-2/1978); Mieczysław Gogacz (1/1967-2/2010); Szczepan W. Ślaga (1/1967-2/1995); Tadeusz Ślipko (1/1967-2/2010); Stanisław Siek (2/1967-2/1993); Andrzej Siemianowski (2/1971); Bohdan Bejze (1/1975-1/2005); Mieczysław Lubański (1/1976-2/2010); Bernard Hałaczek (1/1982-2/2010); Edward Nieznański (2/1982-2/2010); Franciszek Rosiński (2/1983-2/1991); Krystyna Ostrowska (2/1983-2/1993); Janusz Tarnowski (2/1985-2/1991); Józef M. Dołęga (2/1988-2/2010); Kazimierz Kłoskowski (1/1992-2/1999); Mieczysław Bombik (1/1993-2/2010); Tadeusz Klimski (1/1994-2/2010); Anna Łatawiec (1/1994-2/2010); Zbigniew Sareło (1/1994-2/2010); Stanisław Porębski (2/1998-2/2010); Michał Tempczyk (2/1999-1/2002); Ewa Podrez (1/2001-2/2010); Jan Sochoń (1/2001-2/2010); Ryszard Moń (2/2001-2/2010); Artur Andrzejuk (1/2002-2/2010); Jan Krokos (2/2003-2/2010); Janina Buczkowska (2/2004-2/2010); Paweł Mazanka (2/2005-2/2010); Maciej Bała (2/2008-2/2010); Kordula Świątorzecka (1/2009-2/2010). Obowiązywała zasada, że członkami Komitetu Redakcyjnego są wszyscy aktualnie zatrudnieni na WFCh tzw. samodzielni pracownicy naukowi (czyli posiadający co najmniej stopień doktora habilitowanego lub równoważny). W późniejszym okresie dotyczyło to tylko pracowników Instytutu Filozofii.

Komitet Redakcyjny w Radę Naukową¹⁵, zaś redaktor naczelny, jego zastępcy i sekretarze redakcji weszli w skład Zespołu Redakcyjnego. Zadaniem członków Rady Naukowej stało się monitorowanie działalności czasopisma, ewaluacja pracy redakcji i wspomaganie członków Zespołu Redakcyjnego, którzy bezpośrednio odpowiadają za przygotowanie poszczególnych numerów czasopisma i jego funkcjonowanie. Od 2020 roku wprowadzono także status „honorowego członka Rady Naukowej”, który przyznaje się osobom szczególnie zasłużonym dla funkcjonowania SPCh spośród dawnych pracowników WFCh ATK/UKSW. Od roku 2011 powoływano stałych redaktorów językowych¹⁶, którzy są odpowiedzialni za wykonanie korekt językowych tekstów w językach polskim i angielskim. Od 2020 roku wprowadzono także funkcję redaktorów pomocniczych¹⁷, którzy wspomagają członków Zespołu Redakcyjnego w przygotowywaniu poszczególnych numerów czasopisma. Ponadto niektóre numery czasopisma były współredagowane przez osoby zaproszone przez

15 Członkowie Rady Naukowej SPCh według numerów i roczników: Józef M. Dołęga (1/2011-1/2014); Tadeusz Ślipko (1/2011-1/2015); Mieczysław Lubański (1/2011-2/2015); Edmund Morawiec (1/2011-4/2018); Cirił Diatka (1/2011-2/2020); Bernard Hałaczek (1/2011-2/2020); Helena Hrehová (1/2011-2/2020); Stanisław Janeczek (1/2011-2/2020); Andrzej Kiepas (1/2011-2/2020); Edward Nieznański (1/2011-2/2020); Andrzej Półtawski (1/2011-2/2020); Jan Sochoń (1/2011-2/2020); Stanisław Wszolek (1/2011-2/2020); Gerhard Zecha (1/2011-2/2020); Joseph Koterski (1/2011-2/2021); Paul Weingartner (od 1/2011); Wessel Bentley (od 3/2020); Jonas Čiurlionis (od 3/2020); Andrej Démuth (od 3/2020); David Dunér (od 3/2020); Wojciech Grygiel (od 3/2020); Piotr Gutowski (od 3/2020); Piotr Mazur (od 3/2020); Balázs Mezei (od 3/2020); Bruno Nobre (od 3/2020); Katarzyna Paprzycka-Hausman (od 3/2020); Vittorio Possenti (od 3/2020); David J. Gunkel (od 1/2023); Srećko Kovač (od 1/2023); Robert A. Larmer (od 1/2023).

16 Redaktorzy językowi SPCh według numerów i roczników: Wiesława Tomaszewska (1/2011-2/2020) – j. polski; Jansson Antmann (1/2011-3/2015) – j. angielski; William R. Glass (4/2015-2/2016) – j. angielski; Simone Marini (od 3/2016) – j. angielski; Alina Brzuska-Kępa (od 4/2019) – j. polski; Ewa Różańska (od 3/2020) – j. polski.

17 Redaktorzy pomocniczy SPCh według numerów i roczników: Jacek Grzybowski (3/2020-2/2022); Andrzej Kobylński (3/2020-2/2024); Robert Piłat (3/2020-1/2024); Dariusz Piętka (3/2020-2/2024); Magdalena Płotka (3/2020-2/2024); Mark Harris (od 1/2025); Dean Komel (od 1/2025); Mariusz Tabaczek (od 1/2025).

redakcję w związku z tematyką danego numeru. Miało to miejsce najczęściej w związku z tekstami pokonferencyjnymi lub w ramach współpracy naukowej z innym ośrodkiem filozoficznym¹⁸.

Praca redakcyjna ulegała zmianom organizacyjnym w ślad za zmieniającymi się realiami i uwarunkowaniami technicznymi, finansowymi, ale także polityczno-społecznymi. Większość dotychczasowego funkcjonowania SPCh przypadła na lata, kiedy prowadzenie działalności naukowej i publikacyjnej w Polsce nie mogło odbywać się w sposób wolny i całkowicie swobodny, lecz pozostawało pod ścisłą kontrolą ówczesnych władz PRL. Z tych samych przyczyn dostęp do nowoczesnych urządzeń i narzędzi edycyjnych był mocno ograniczony. Anna Lemańska, wieloletnia członkini redakcji SPCh i zastępca redaktora naczelnego, wspomina: „Gdy zaczynałam swoją pracę w Redakcji SPCh, drukowanie tekstów nie było oczywiście skomputeryzowane. Maszynopis oddawany do drukarni musiał być tak »opisany«, by zecer wiedział, jak przygotować kaszty do druku. Praca w Redakcji była zatem dwójaka. Oczywiście merytoryczna – pilnowanie, by teksty były na odpowiednim poziomie naukowym. Ale to nie wszystko. Po skompletowaniu tekstów, trzeba było jeszcze maszynopis przygotować do druku. Wymagało to umieszczenia na maszynopisie »instrukcji« dla zecera, a więc informacji o rozmiarze kolumny, wielkości czcionek, odstępach między liniami itp. Musiałam się nauczyć swoistego »alfabetu« zrozumiałego dla zecera. Po złożeniu tekstu i wydrukowaniu tzw. szcztotki trzeba było zrobić korektę tekstu. I tu również konieczne było opisanie poprawek

18 Redaktorzy zaproszeni przez redakcję SPCh według numerów i roczników: Paweł Mazanka, Dariusz Piętka, Sylwia Zawadzka (1/2011, 2/2011); Adam Świeżyński, Kordula Świętorzecka (4/2011); Ryszard Moń (4/2012); Andrzej Wierciński (4/2013, 1/2014); Andrzej Kobylński, Ryszard Moń (3/2014); Adam Cebula, Ryszard Moń (2/2015, 3/2015); Adam Cebula, Magdalena Płotka (3/2017); Michał Piekarski (1/2018, 2/2018); Piotr Leśniak (3/2018, 4/2018, 2/2020); Michał Adamczyk, Kordula Świętorzecka (2/2019).

w jednoznaczny sposób i rozumiały dla zecera”¹⁹. Z kolei ograniczenia, wynikające z kontroli władz państwowych, przysparzały innego rodzaju trudności, które niekiedy dodatkowo komplikowały proces redakcji tekstów. „W Polsce działała cenzura i każdy tekst (oczywiście poza tymi, które były rozpowszechniane w tzw. drugim obiegu) musiał być zaakceptowany przez cenzora. Cenzurowanie tekstów dotyczyło również publikacji naukowych. Toteż przed ostatecznym drukowaniem numeru Studiów numer ten był przesyłany do cenzury i dopiero po zgodzie cenzora mógł być wydrukowany i rozpowszechniany. Zapamiętałam szczególnie dwie ingerencje cenzora. Obie w pewnym sensie kuriozalne. Otóż cenzor kazał wykreślić słowo »solidarność«, które pojawiło się w tekście artykułu w znaczeniu, wcale nie dotyczącym Związku Zawodowego. Na samo słowo »solidarność« był bowiem zapis cenzorski. Druga sytuacja dotyczyła nazwy »Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie«, na którą również był zapis cenzorski. W styczniu 1985 roku w Aninie odbyło się spotkanie filozofów przyrody z ATK, KUL i właśnie PAT. W numerze pierwszym SPCh z 1986 roku zostało umieszczone sprawozdanie z tego sympozjum. Cenzura nie zgodziła się na podanie nazwy PAT. Musiała ona zostać zastąpiona enigmatycznym omówieniem: »przedstawiciele sekcji filozofii przyrody (...) z wyższej uczelni teologicznej w Krakowie« (s. 5). Dodam, że tymi przedstawicielami byli ks. prof. Michał Heller i ks. prof. Józef Życiński, późniejszy arcybiskup lubelski”.

Podobne doświadczenia z pracy redakcyjnej przywołuje Anna Latawiec, członkini redakcji, a następnie wieloletnia redaktor naczelna SPCh: „Na początku pisało się na maszynie Na jednej stronie maszynopisu oddawanego do drukarni mogły być tylko 3 błędy, poprawki autorskie. Więc gdy było ich więcej, musiałyśmy takie strony przepisywać. Potem pojawiły się komputery i kolejne wersje programu

19 Wszystkie przytoczone wypowiedzi dawnych członkiń redakcji SPCh pochodzą z rozmowy, którą przeprowadził z nimi Adam Świeżyński w styczniu 2025 roku.

edycji tekstów Word. Musiałyśmy się także nauczyć adjustować. Nikt nas tego nigdy nie uczył, więc jakoś same starałyśmy się to opanować. A że trudno jest coś robić bez zrozumienia, to mój brat, dziennikarz, umówił nas ze swoim kolegą, który wyłożył nam »abc« pracy redaktorskiej. Z czasem więc te prace starsi koledzy z redakcji zrzucali na nas, bo byłyśmy w tym najlepsze. Najbardziej czasochłonne było tworzenie tabel, w których trzeba było liczyć w każdym tekście liczbę liter, sylab, spacji itd. U każdego z autorów. Nie mogły te liczby przekraczać żądanych liczb na stronie, ani w całym tekście, a także w całym numerze. Ponieważ nie mieliśmy żadnego osobnego pomieszczenia na redakcję i archiwum, przez wiele lat wszelkie dokumenty (np. korespondencja z autorami) przechowywane były u redaktorów lub w szafie w dziekanacie Wydziału, a nawet w domu. Narady redakcji odbywały się u redaktorów (u M. Lubańskiego, B. Dembowskiego), a w końcu najdłużej u mnie. Mój mąż robił nam kanapki, albo przynosił ciasteczka do kawy i herbatki. Potem udało się przenieść całą pracę redakcji do jednego pomieszczenia, którym był pokój pracowni komputerowej, którą zarządzałam”²⁰.

Jak wspomniano, istotne zmiany w strukturze szeroko rozumianego zespołu redakcyjnego i w pracy redakcji nastąpiły w roku 2011, kiedy powołano Radę Naukową czasopisma. Było to związane z procesem podnoszenia jakości czasopism wydawanych w Polsce oraz z ich dostosowywaniem do wymogów stawianych przez międzynarodowe i krajowe gremia, zajmujące się ewaluacją czasopism

20 Kolejne adresy oficjalnej siedziby redakcji: ul. Gwiazdzista 81 (1965-1971); ul. Dewajtis 3 (1972-1986); ul. Dewajtis 5 (1987-2006). Wraz z rozbudową UKSW przy ul. Wóycickiego 1/3 w latach 2002-2006 redakcja SPCh uzyskała pomieszczenie na terenie nowego kampusu uniwersyteckiego. Nie trzeba wyjaśniać, że zmiany społeczno-polityczne w Polsce w latach 90. XX wieku oraz obecne udogodnienia techniczne sprawiły, iż praca redakcyjna stała się dużo łatwiejsza i efektywniejsza, niż w okresie, o którym wspominały dawne członkinie redakcji.

naukowych, przyznawaniem im punktów, a także kwalifikacją do repozytoriów i baz tekstowych²¹.

W 2015 roku utworzono witrynę internetową czasopisma, która oprócz informacji o SPCh zawiera także pełny i otwarty dostęp (*Open Access*) do opublikowanych tekstów lub przekierowuje do bazy repozytoryjnej, gdzie taki dostęp można uzyskać²². Czasopismo jest obecne w mediach społecznościowych, posiadając w nich swoje profile (Facebook, platforma X) i regularnie publikuje w nich informacje na temat swojej działalności.

SPCh brało udział w realizacji programów związanych z rozwojem i umiędzynarodowieniem czasopism naukowych, finansowanych przez MNiSW i MEiN: *Działalność Upowszechniająca Naukę* (Nr 676/P-DUN/2019; 2019-2020), *Wsparcie dla czasopism naukowych* (Nr 294/WCN/2019/1; 2019-2020), *Rozwój czasopism naukowych* (Nr RCN/SP/0423/2021/1; 2022-2024). Dzięki pozyskanym środkom finansowanym wydano dwa numery specjalne SPCh (nr S1/2020 i nr S2/2020), zawierające tłumaczenia na język angielski wybranych tekstów, opublikowanych w latach 2000-2018²³. Sfinansowano także

21 SPCh od początku włączyło się czynnie w działania doskonalące jakość procesu redakcyjnego czasopism, zainicjowane przez ówczesne władze państwowe. Aktualnie SPCh jest czasopismem znajdującym się na liście czasopism punktowanych MNiSW oraz w międzynarodowych bazach repozytoryjnych (m.in.: ERIH+, DOAJ, CEJSH, CEEOL, ASCI, EBSCO, ICI). Więcej zob.: www.spch.uksw.edu.pl.

22 Zdigitalizowana zawartość SPCh z lat 1965-2014 jest dostępna w BazHum (<https://bazhum.muzhp.pl/journals/148>). BazHum to baza danych prowadzona przez Muzeum Historii Polski, która gromadzi artykuły pochodzące z polskich czasopism naukowych z zakresu nauk humanistycznych i społecznych. Powstanie BazHum w 2010 roku było odpowiedzią na potrzebę ułatwienia dostępu do dorobku polskiej nauki, szczególnie w dziedzinach takich jak historia, kulturoznawstwo, literaturoznawstwo, socjologia czy filozofia.

23 W ramach realizacji projektu przygotowane zostało tłumaczenie 26 artykułów naukowych opublikowanych uprzednio w j. polskim. Wszystkie przetłumaczone teksty zostały opublikowane w wersji elektronicznej na stronie czasopisma z dostępem *Open Access*. W ten sposób reprezentatywny dorobek polskiego środowiska filozoficznego skupionego wokół

prace związane z modernizacją witryny czasopisma oraz działalnością redakcji.

W ciągu 60. lat istnienia SPCh czterokrotnie zmieniała się okładka czasopisma. Pierwsze cztery tomy z lat 1965-1968 posiadały bardzo prostą okładkę, zawierającą jedynie nazwę czasopisma w kolorze zielonym na kremowym tle i oznaczenie kolejnych numerów, którą zaprojektowała artystka-plastyk Barbara Bojanowska²⁴. W latach 1969-1983 na okładce umieszczono nazwę czasopisma w formie nawiązującej do kroju starożytnego pisma rzymskiego. Dodatkowo zmieniła się kolorystyka okładki na czarno-pomarańczowo-białą, a wewnątrz pojawiła się dodatkowa strona tytułowa w podobnej kolorystyce. W roku 1983 nastąpiła kolejna modyfikacja, polegająca na ujednoliceniu tła w kolorze czerwonym i zachowaniu czarnego napisu z tytułem czasopisma w uprzedniej formie, jedynie nieznacznie zmienionej. Ta okładka, którą zaprojektował Stanisław Stosiek, przetrwała aż do roku 2015 (zdobnymi modyfikacjami odcieniu koloru głównego i zmianą nazwy wydawnictwa w związku z przemianowaniem ATK na Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), kiedy to całkowicie zmieniony został krój czcionki tytułu czasopisma oraz układ, z zachowaniem dotychczasowej czerwono-czarnej kolorystyki. Mimo ostatniej zmiany czasopismo nadal używa logotypu zaczerpniętego z wcześniejszej okładki, autorstwa S. Stośka. Przyjęto także czerwono-czarną kolorystykę jako element rozpoznawalności SPCh.

Również struktura zawartości SPCh ulegała wielu zmianom w ciągu lat istnienia czasopisma. Początkowo w czasopiśmie publikowano obszerne artykuły (rozprawy) oraz materiały (artykuły przeglądowe), omówienia innych publikacji (polskich i zagranicznych),

SPCh został zaprezentowany i upowszechniony w sposób umożliwiający zapoznanie się z nim odbiorcom zagranicznym.

24 Barbara Bojanowska-Jasionowska (1936-2023) – malarka i graficzka, absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w pracowni Jana Cybisa. Prace artystki znajdują się w wielu kolekcjach w kraju oraz za granicą.

sprawozdania z wydarzeń filozoficznych (krajowych i międzynarodowych), wspomnienia, dotyczące postaci ze środowiska filozoficznego. Teksty były często grupowane w sekcjach tematycznych, odpowiadających głównym subdyscyplinom filozoficznym, reprezentowanym na WFCh ATK (historia filozofii, metafizyka, teoria poznania, filozofia przyrody, filozofia Boga i religii, etyka). Zdarzały się także publikacje w postaci: wstępów redakcyjnych, komunikatów, polemik, dyskusji, wyjaśnień, listów, szkiców, przemówień, laudacji, autoreferatów, wykazów publikacji, sprostowań. W późniejszym okresie (od lat 90.) w strukturze publikacji wyróżniono: artykuły, recenzje i sprawozdania. Ten podział jest stosowany także obecnie.

Łącznie w latach 1965-2024 w 142 numerach SPCh opublikowano 2715 tekstów, w tym: 1949 artykułów, 443 recenzje publikacji, 312 sprawozdań, 43 wspomnień na temat osób, 389 innych tekstów²⁵. Najobszerniejszy numer SPCh liczy 395 stron (2/2003), zaś najmniejszy pod względem objętości 143 strony (3/2011). Najwięcej tekstów opublikowano w numerze 2/1965 – 51, zaś najmniej w numerach: 1/2017, 2 /2017, 1/2018, 3 /2018 – 6²⁶. Od roku 2015 teksty publikowane w SPCh posiadają numery DOI²⁷. Ponadto aktualnie wymagany jest od autorów i publikowany nr ORCID²⁸, a także podawane są dane, dotyczące dat zgłoszenia tekstu, jego recenzji

25 W ostatniej grupie tekstów znaczną liczbę stanowią omówienia publikacji, choć niekiedy trudno jest jednoznacznie zakwalifikować tekst jako recenzję lub jako zwykłe omówienie publikacji.

26 Należy przy tym pamiętać, że w okresie 2011-2020 SPCh było kwartalnikiem.

27 DOI (Digital Object Identifier) to unikalny, trwały identyfikator przypisywany cyfrowym obiektom, takim jak artykuły naukowe, książki czy inne dane. Służy on do jednoznacznej identyfikacji i odnajdywania tych obiektów w internecie, a także do ich prawidłowego cytowania.

28 ORCID, czyli Open Researcher and Contributor ID to międzynarodowy system identyfikacji autorów prac naukowych. ORCID jest unikalnym identyfikatorem cyfrowym, dzięki któremu możliwe jest rozróżnienie autorów o tym samym nazwisku i odpowiednie przypisanie publikacji do osoby w bazach naukowych.

oraz akceptacji do opublikowania. Czasopismo ukazuje się w wersji papierowej²⁹ i elektronicznej.

SPCh jest czasopismem recenzowanym. Początkowo recenzentami byli członkowie Komitetu Redakcyjnego. W późniejszym okresie (2003–2010) wyznaczano dodatkowo jednego lub dwóch recenzentów zewnętrznych dla całego numeru. Od roku 2011 każdy zgłoszony do publikacji tekst jest recenzowany przez dwóch recenzentów wybieranych przez redakcję (*double-blind review*). Lista recenzentów poszczególnych tomów jest publikowana w witrynie czasopisma i w jego wersji drukowanej. Czasopismo korzysta także z systemu antyplagiatowego. Obecnie standardy etyczne obowiązujące w SPCh są wzorowane na kodeksie postępowania COPE (Committee on Publication Ethics Code of Conduct). Czasopismo nie pobiera opłat od autorów oraz stosuje politykę prywatności i politykę w sprawie wykorzystania AI. Stosowany jest także jednolity sposób cytowania i sporządzania bibliografii zgodnie z APA Style (Publication manual of the American Psychological Association). Wydawcą SPCh jest obecnie Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie³⁰.

3. TEMATYKA I AUTORZY OPUBLIKOWANYCH TEKSTÓW

Od samego początku istnienia czasopisma, dzięki wysiłkowi redaktorów i autorów, wypracowywano specyfikę SPCh. Już sama jego nazwa, która w języku polskim znaczy tyle samo, co „studia z filozofii chrześcijańskiej”, jednoznacznie wyznaczyła profil tematyczny SPCh. Ta specyfika wynika z historii czasopisma, a także z charakteru światopoglądowego ośrodka naukowego, w którym

29 Nakład wersji drukowanej w ciągu 60 lat istnienia czasopisma oscylował między 550 a 150 egzemplarzy.

30 Do momentu przekształcenia ATK w UKSW wydawcą było Wydawnictwo Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie.

jest ono wydawane od początku swego istnienia. Nie oznacza to zamknięcia się na inne nurty myśli filozoficznej, również te inspirowane odmiennymi światopoglądami oraz osadzone w innym kontekście kulturowym czy religijnym. Przez cały czas SPCh pozostawało otwarte na dyskusje z przedstawicielami rozmaitych orientacji filozoficznych i światopoglądowych, w tym także z kręgu filozofii materializmu dialektycznego w latach, kiedy ten kierunek myślenia był w Polsce rozpowszechniany.

Choć ogromną większość tekstów opublikowanych w SPCh stanowią prace filozoficzne, przez pewien czas ukazywały się w nim regularnie także publikacje z zakresu psychologii (głównie w latach 70., 80. i na początku lat 90. XX wieku). Było to związane m.in. z utworzeniem w tym czasie na WFCh ATK kierunku studiów z psychologii i rozszerzeniem w strukturze Wydziału liczby katedr, należących do psychologii. Początkowo pracownicy tych katedr nie posiadali własnego specjalistycznego czasopisma, więc ich wyniki badań były publikowane w SPCh (zob. Bielecki, Krokos, 2001).

Tematyka prac filozoficznych, opublikowanych w SPCh, jest bardzo różnaita i obejmuje wszystkie subdyscypliny filozofii. Najliczniejszą grupę tekstów stanowią prace dotyczące zagadnień filozofii klasycznej, a w szczególności jej kontynuacji w ramach szeroko rozumianej filozofii chrześcijańskiej. W znacznej mierze odzwierciedlają one tematykę badań prowadzonych na WFCh, gdyż do początku XXI wieku większość autorów publikacji stanowili jego pracownicy. Dzięki temu można prześledzić rozwój tych badań i ich wyniki, a SPCh zawiera ich obszerny zapis w postaci nie tylko artykułów tematycznych, ale także sprawozdań ze spotkań naukowych pracowników Wydziału³¹. Ten szczególnie cenny z perspektywy historycznej zapis ich aktywności naukowej daje wgląd w ówczesny

31 Chodzi o liczne sprawozdania ze spotkań pracowników poszczególnych katedr, seminariów naukowych, konferencji organizowanych na WFCh ATK i działalności studenckich kół filozoficznych.

sposób dyskutowania i argumentowania oraz w liczne polemiki, jakie toczyły się w środowisku filozoficznym ATK. Z kolei liczne omówienia i recenzje publikowane w SPCh pozwalają na zorientowanie się w zainteresowaniach pracowników WFCh oraz świadczą o ich bieżącym zapoznawaniu się z krajowym i zagranicznym dorobkiem publikacyjnym.

Wśród wydanych numerów SPCh znajdują się także te, które poświęcono w całości lub w części wybitnym postaciom polskiego środowiska filozoficznego. Zawierają one prezentację i omówienie ich dorobku naukowego oraz zbiory tekstów, nawiązujących tematycznie do ich działalności naukowej. Okazją do ich publikacji były jubileusze pracy naukowej lub okrągłe rocznice urodzin albo śmierci wspomnianych filozofów³².

Niektóre numery zawierają zbiory tekstów tematycznie ściśle ze sobą powiązanych. Są one efektem konferencji zorganizowanych na WFCh i w innych ośrodkach filozoficznych w Polsce, a także wynikiem współpracy z grupami badaczy, zajmujących się określoną tematyką. Przykładem są numery 1 i 2 z 2018 roku, zatytułowane *Filozofia normatywności*, w których znalazły się artykuły skoncentrowane na różnych aspektach tytułowej tematyki³³. Z kolei przykładem numeru, zawierającego teksty pochodzące z wystąpień konferencyjnych, jest numer 3 z roku 2017, w którym opublikowano artykuły uczestników międzynarodowej konferencji zorganizowanej w październiku 2015 roku na UKSW dla upamiętnienia 600. rocznicy wystąpienia Pawła Włodkowica na Soborze Powszechnym w Konstancji. Dotyczą one problematyki łączącej się z teorią wojny sprawiedliwej.

Jak już wspomniano, istotnym fragmentem dorobku publikacyjnego SPCh są teksty polemiczne wobec filozofii materializmu

32 Należą do nich: Tadeusz Ślipko (1 i 2/1989, 1/2004); Kazimierz Kłósak (2/1992); Mieczysław Lubański (2/1994, 2/2004); Szczepan W. Ślaga (1/1996); Mieczysław Gogacz (2/1996, 2/2006); Edmund Morawiec (2/2002, 1 i 2/2011); Andrzej Półtawski (2/2003); Grzegorz Bugajak (4/2020).

33 Doczekały się one recenzji opublikowanej w czasopiśmie *Avant* (Rejewska, 2019).

dialektycznego. Warto odnotować, że już w pierwszym numerze z 1965 roku ukazał się obszerny artykuł Józefa Iwanickiego, zatytułowany „*Psychiczne*”, „*duchowe*” w człowieku według materializmu dialektycznego i według tomizmu (Iwanicki, 1965), w którym pierwszy redaktor naczelny SPCh ukazał rozbieżności, ale i zbieżności obu koncepcji³⁴. Kolejne teksty polemiczne publikowali m.in.: K. Kłósak (1966); T. Ślipko (1966; 1985; 1986); M. Gogacz (1968). Polemika z nurtem myślenia materialistycznego pojawiała się często także przy okazji tekstów, podejmujących filozoficzne aspekty zagadnienia pochodzenia i natury wszechświata, genezy i ewolucji życia biologicznego, argumentacji w kwestiach etycznych, dotyczących ludzkiego życia. Nie brakowało jednak także krytycznych ocen rozmaitych ujęć tomistycznych i prób modyfikacji twierdzeń tomizmu (m.in.: Gawroński, 1987; Besler, 2000; Mikucki, 2002; Łukasik, 2009).

Znaczną grupę tekstów stanowią artykuły poświęcone zagadnieniom z zakresu filozofii nauki, filozofii poznania przyrodniczego oraz filozofii przyrody. Ich autorzy (m.in.: K. Kłósak, S.W. Ślaga, M. Lubański, T. Rutowski, P. Chojnacki, C. Białobrzeski, Z. Hajduk, A. Lemańska) nawiązywali do aktualnych ustaleń nauk przyrodniczych i teorii naukowych, wykazując niewystarczalność naukowej argumentacji wobec pytań, dotyczących natury rzeczywistości

34 Trzeba przy tym pamiętać, że ówczesne teksty podlegały cenzurze państwowej, co sprawiło, że polemika światopoglądowa musiała być stonowana, choć, jak można się przekonać, czytając artykuł Iwanickiego, była bardzo merytoryczna i uczciwie prowadzona, a jednocześnie interesująca. Z perspektywy minionych 60. lat tekst ten (i wiele inny jemu podobnych) stanowi ważne świadectwo na temat tamtych dyskusji oraz stylu prezentowania stanowisk filozoficznych i sposobu ich oceniania. Warto także zwrócić uwagę, że Iwanicki odwołuje się do ówczesnej perspektywy naukowej z zakresu psychologii i biologii człowieka. W konkluzji stwierdza jednoznacznie, że „tomistyczne stanowisko jest negatywne względem marksistowskiej koncepcji uznającej całe compositum ludzkie, a więc »duchowe« i »cielesne« za rezultat ewolucji materialnej”. Ale zauważa także, iż „W obu koncepcjach podejścia metodologiczne są konsekwentne i korespondują z ukształtowanymi pojęciami o traktowanym przedmiocie lub o rzeczywistości psychicznej człowieka” (Iwanicki, 1965, 70-71).

materialnej i wskazując na konieczność odpowiedniej filozoficznej interpretacji faktów naukowych.

Inne istotne liczbowo zbiory tekstów opublikowanych w SPCh obejmują zagadnienia z zakresu: metafizyki (m.in.: teoria metafizyki, metoda metafizyki, metafizyka średniowieczna, krytyka metafizyki); etyki (m.in.: historia etyki, etyka społeczna, metaetyka, etyka cnót, etyka środowiskowa, etyczne aspekty ingerencji medycznych, zagadnienie powinności moralnej); logiki filozoficznej (m.in.: aksjomatyzacja koncepcji Absolutu, formalizacja tomistycznej teodycei, sylogistyka arystotelesowska); teorii poznania (m.in.: zagadnienie prawdy i prawdziwości poznania, filozoficzna problematyka sumienia, modele umysłu, intencjonalność); filozofii prawa (m.in.: zagadnienia prawa naturalnego, problematyka wojny sprawiedliwej); filozofii religii (m.in.: filozofia mistyki, ateizm, relacja nauka – religia) oraz filozofii Boga (m.in.: problematyka zła, dowody na istnienie Boga, możliwość poznania Boga). Warto wspomnieć także o licznych tekstach autorów, omawiających współczesną fenomenologię oraz posługujących się metodą fenomenologiczną w swojej pracy filozoficznej (m.in.: A.B. Stępień, W. Płotka, H. Drüe, M. Maciejczak, J. Krokos, S. Judycki, P. Łaciak).

W ciągu 60. lat istnienia SPCh czasopismo może pochwalić się 816 autorkami i autorami, którzy opublikowali w nim swoje teksty³⁵. Do najbardziej uznanych i rozpoznawalnych postaci ze świata filozofii (i innych nauk), których teksty zamieszczono w SPCh, należą: Czesław Białobrzeski, Innocenty Maria Bocheński, Johannes Czermak, Jan F. Drewnowski, John Finnis, Tadeusz Gadacz, Bolesław J. Gawecki, Mieczysław Gogacz, Andrzej Grzegorzczak, David J. Gunkel, Michał Heller, Elżbieta Kałuszyńska, Kazimierz Kłósak, Władysław Krajewski, Mieczysław Albert Krąpiec, Władysław J. Kunicki-Goldfinger, Jean Ladrière, Norbert A. Luyten, Patrick Madigan, Witold

35 Wśród nich jest 186 kobiet, co stanowi 22,8% wszystkich autorów. 94 osoby to autorzy z afiliacją zagraniczną (11,5% wszystkich autorów – co ósmy autor jest autorem z zagranicy).

Marciszewski, Sean J. McGrath, Andrzej Półtawski, Josef Seifert, Tadeusz Styczeń, Stefan Swieżawski, Maria Szyszkowska, Tadeusz Ślipko, Władysław Tatarkiewicz, Józef Tischner, Michael Walzer, Paul Weingartner, Jan Woleński, Gerhard Zecha, Józef Życiński.

Autorzy publikujący w SPCh pochodzą z 23 krajów z 4 kontynentów: Austria, Belgia, Chile, Chorwacja, Egipt, Hiszpania, Filipiny, Finlandia, Francja, Hong Kong, Izrael, Kanada, Kolumbia, Litwa, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Szwajcaria, Ukraina, USA, Wielka Brytania, Włochy³⁶. Reprezentują oni różne nurty i szkoły filozoficzne oraz rozmaite sposoby uprawiania filozofii. Ich szeroka reprezentacja stanowi potwierdzenie zastosowania w praktyce przywołanego wcześniej motta, które zostało przyjęte przez SPCh w swojej działalności: „Filozofia wolna od uprzedzeń”.

4. ZAKOŃCZENIE

W dniach 12-13 czerwca 2025 roku odbyła się międzynarodowa konferencja pt. *Philosophy and Christianity. Past – Present – Future*, zorganizowana przez redakcję SPCh w Instytucie Filozofii UKSW w Warszawie z okazji 60. rocznicy powstania czasopisma³⁷. Wzięło w niej udział 17 prelegentów z 9 krajów z 3 kontynentów, a także dawni członkowie redakcji SPCh. Była ona okazją do podsumowania dotychczasowej działalności SPCh i wyrażenia wdzięczności wszystkim, którzy przyczynili się do jego rozwoju. Kilkudziesięcioletni okres funkcjonowania SPCh był naznaczony wieloma zmianami zewnętrznymi i wewnętrznymi, które nie zawsze sprzyjały ludziom, zaangażowanym w pracę redakcji. Tym bardziej należy docenić ich wkład w nieprzerwane działanie czasopisma filozoficznego WFCh

36 Najwięcej tekstów w SPCh opublikowali: Mieczysław Lubański (122); Szczepan W. Ślaga (104); Mieczysław Gogacz (84); Edmund Morawiec (75); Anna Lemańska (50); Edward Nieznański (45); Anna Latawiec (31); Tadeusz Ślipko (30).

37 Sprawozdanie z konferencji ukaże się w numerze 2/2025.

ATK/UKSW i starania o to, aby czasopismo to wciąż mogło być miejscem publikowania wartościowych poznawczo tekstów autorstwa zarówno początkujących, jak i zaawansowanych badaczy filozofii.

Tak się złożyło, że rok 2025, w którym SPCh obchodzi swoje 60-lecie istnienia, jest także rokiem okrągłych rocznic śmierci wielu osób, które miały decydujący wpływ na powstania i funkcjonowanie czasopisma. Należy wspomnieć o przypadających rocznicach śmierci redaktorów naczelnych: Józefa Iwanickiego (30.), Szczepana W. Ślagi (30.), Mieczysława Lubańskiego (10.), Tadeusza Ślipki (10) i wieloletniego sekretarza redakcji, Grzegorza Bugajaka (5.). Im oraz wszystkim, którzy jako redaktorzy naczelni, członkowie redakcji i autorzy opublikowanych tekstów przyczynili się do owocnego, twórczego i wzbogacającego filozofię istnienia czasopisma *Studia Philosophiae Christianae*, w imieniu czytelników składam wyrazy wdzięczności.

BIBLIOGRAFIA

- Besler, G. (2000). Tomizm egzystencjalny M.A. Krąpca a filozofia analityczna P.F. Strawsona – wzajemna krytyka. *Studia Philosophiae Christianae*, 36(2), 41-51.
- Bielecki, J., Krokos, J. (2001). *Wydział Filozofii Chrześcijańskiej ATK 1954-1999*. Wydawnictwo UKSW.
- Buczowska, J., Latawiec, A., Latawiec, M., Lemańska, A., Świeżyński, A., i Wagner, M. (2022). *Mieczysław Lubański (Polska Filozofia Chrześcijańska XX wieku*, tom 14). Wydawnictwo Naukowe UKSW w Warszawie – Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie.
- Domska, A. (2011). Ograniczenia wolności prasy w PRL. *Studia Prawno-Ekonomiczne*, 84, 79-100.
- Gawroński, A. (1987). Tomizm egzystencjalny wobec nowych badań lingwistyczno-filozoficznych. *Studia Philosophiae Christianae*, 23(2), 25-43.
- Gogacz, M. (1968). Ontyczne wyznaczniki wolności woli ludzkiej według marksizmu. *Studia Philosophiae Christianae*, 4(2), 5-20.
- Iwanicki, J. (1965). „Psychiczne”, „duchowe” w człowieku według materializmu dialektycznego i według tomizmu. *Studia Philosophiae Christianae*, 1(1), 17-74.

- Janeczek, S. (1995). Książd profesor doktor Józef Iwanicki (1902-1995). *Zeszyty Naukowe KUL*, 38(3-4), 249-251.
- Kamiński, S. (1973). Ku uściśleniu filozofii (Kierunki badań ks. prof. dra Józefa Iwanickiego). *Studia Philosophiae Christianae*, 9(1), 7- 21.
- Kloskowski, K. (1996). Poglądy filozoficzne Profesora Szczepana Witolda Ślaga. *Studia Philosophiae Christianae*, 32(1), 11-36.
- Kłósak, K. (1966). „Przyrodnicza” definicja duszy ludzkiej, jej uprawnienie i granice użyteczności naukowej. *Studia Philosophiae Christianae*, 2(1), 173-204.
- Kubiś, A. (2008). Z dziejów usuwania teologii / Wydziałów Teologicznych z uniwersytetów. *Studia Nauk Teologicznych*, 3, 49-61. DOI 10.24425/ snt.2008.133789.
- Latawiec, A. (1997). Książd Profesor Szczepan W. Ślaga – redaktor „Studia Philosophiae Christianae”. *Łódzkie Studia Teologiczne*, 6, 37-42.
- Latawiec, M., Świeżyński, A. (red.). (2021). *Dwie Anny i filozofia. Rozmowy z prof. Anną Latawiec i prof. Anną Lemańską oraz wybór tekstów*. Liber Libri.
- Lemańska, A., Olszewski, A., Świeżyński, A., i Trombik, K. (2020). *Kazimierz Kłósak (Polska filozofia chrześcijańska XX wieku*, tom 4). Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie.
- Łukasik, A. (2009). Atomizm dawniej i dziś. O niewspółmierności ontologicznej klasycznego i kwantowo-mechanicznego pojęcia elementarnych składników materii. *Studia Philosophiae Christianae*, 45(1), 133-162.
- Mandziuk, J. (1999). *Dzieje Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie (1954-1999)*. Wydawnictwo Naukowe UKSW.
- Mikucki, K. (2002). Spór o typ doświadczenia w bazie wyjściowej filozofii: Kazimierz Kłósak i tomizm egzystencjalny. *Studia Philosophiae Christianae*, 38(2), 31-53.
- Nieznański, E. (2004). *Iwanicki Józef*. W A. Maryniarczyk i in. (red.), *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, tom 5 (136-140). Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu.
- Od Redakcji. (1965). *Studia Philosophiae Christianae*, 1(1), 5.
- Pawlak, Z. (2000). Działalność naukowo-organizacyjna ks. prof. Józefa Iwanickiego. *Studia Włocławskie*, 3, 360-377.
- Podrez, E., Kobyliński, A., Rozmarynowska, K., i Duchliński, P. (2019). *Tadeusz Ślipko (Polska filozofia chrześcijańska XX wieku*, tom 9). Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie.
- Rejewska, J. (2019). Wokół normatywności Recenzja pięćdziesiątego czwartego numeru: *Studia Philosophiae Christianae*. *Avant*, 10(3), DOI 10.26913/avant.2019.03.06.

- Strządała, G. (2012). Cenzura w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej Ante Portas. *Studia nad Bezpieczeństwem*, 1, 31-46.
- Szczyrba, S. (2011). *Ślaga Szczepan Witold*. W A. Maryniarczyk i in. (red.), *Encyklopedia Filozofii Polskiej*, tom 2 (681-684). Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu.
- Ślipko, T. (1966). Współczesne pojęcie sprawiedliwości społecznej a tradycyjny podział sprawiedliwości. *Studia Philosophiae Christianae*, 2(2), 55-101.
- Ślipko, T. (1985). Marksistowska doktryna moralna we współczesnej rzeczywistości polskiej. Cz. I: Teoria moralności socjalistycznej w podręczniku *Etyka*. *Studia Philosophiae Christianae*, 21(2), 129-144.
- Ślipko, T. (1986). Marksistowska doktryna moralna we współczesnej rzeczywistości polskiej. Cz. II: Teoria moralności socjalistycznej w publikacjach lat 1974-1984. *Studia Philosophiae Christianae*, 22(1), 115-157.

A PHILOSOPHY FREE FROM BIAS. 60 YEARS OF THE PHILOSOPHICAL JOURNAL *STUDIA PHILOSOPHIAE CHRISTIANAE*

Abstract. The year 2025 marks the 60th anniversary of the founding of the philosophical journal *Studia Philosophiae Christianae* (SPCh). It is one of the longest-running philosophical journals in Poland. The journal was established in 1965 on the initiative of the members of the Faculty of Christian Philosophy at the Academy of Catholic Theology in Warsaw. It is currently being edited at the Institute of Philosophy at the Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, into which the Academy of Catholic Theology was transformed in 1999. The journal is published biannually, although for a period it was also published quarterly. From the very beginning, it has published texts from all branches of philosophy, and initially also from psychology. During the 1960s and 1970s, a number of texts were published that expressed differing views from the Marxist philosophy that was dominant in Poland at that time. Currently, in SPCh are published articles on philosophy, reviews of philosophical books, and reports on philosophical events. The journal motto is: "Philosophy free from bias." It reflects commitment to intellectual humility and the open exchange of ideas. In this way, it is emphasized that the journal is open to different schools of thought and argumentation, including those far removed from Christian inspiration. The specificity of the journal is the publication of texts in the field of classical philosophy, in particular its continuity with Christian philosophy broadly understood, falling within the scope of theoretical and practical philosophy. This specificity may be understood through the history of the journal, as well as the worldview of the academic center where it has been published since its beginning. The name of the journal is also inspired by its historical roots, while also aiming to reflect its distinctive character. However, this does not imply that it is exclusive to other philosophical traditions, including those influenced by different worldviews as well

as cultural and religious contexts. The article presents the history of the SPCh, its specific character, the topics of the published texts, and their authors.

Keywords: Studia Philosophiae Christianae; Christian philosophy; the Faculty of Christian Philosophy ATK/UKSW in Warsaw; “philosophy free from bias”

ADAM ŚWIEŻYŃSKI

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Instytut Filozofii
(Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Institute of Philosophy, Poland)

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0430-4530>

a.swiezynski@uksw.edu.pl

DOI 10.21697/spch.2025.61.A.01

Tekst jest udostępniany na zasadach licencji Creative Commons (CC BY-ND 4.0 Międzynarodowe).

Zgłoszono: 10/03/2025. Zrecenzowano: 14/05/2025. Zaakceptowano do publikacji: 04/06/2025.